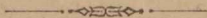


Ahned neiud

Lustmäng ühes waatuses.

Gusta Toom.



Pääladu Hermann'i raamtukaupluses Tartus.

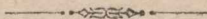
89A.545-A-2

150/1030

Ohned neiud.

Lustmäng ühes vaatufes.

Gusta Toom.

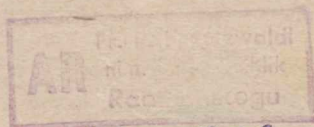


Zartus

Pääladu Hermann'i raamatukaupluses.

-1923-

Ar 923
Toom



620 596

Dsalised:

Peeter Nurmeots, mõisaomanik Wenemaal.

Saan, talusulane ja külla pillimees.

Koosi, Saaremäe taluperemehe tütar.

Suuli, Mätistiku taluperemehe tütar.

Miina, Saaremäe talu teenijatüdruk.

Koht: Saaremäe talu õuemuru. Aeg: olewik.

Jga korra etenduse päält on selle näite-
mängu eest Hermann'i trükikojale 50 ^{snt.} marka
maksta. Ilma selle maksuta on ettekand-
mine keelatud.

1. etendus.

P e e t e r (wiisakalt riides, tuleb aegamööda läbi wä-
rawa õune ja räägib unistades pool-kõwasti). Mitte ühte hinge
pole kuskil näha . . . ei tea kas on Saaremäe pere-
rahwast koduski wõi . . . (Istub pingi pääle). Kui ruttu
see aeg ometi läheb . . . ammu see oli, kui ma siin-
samas Saaremäe talu õues töötasin ja talitasin kui ar-
metu seakarjane, ma mäletan seda nii selgesti, kui oleks see
alles eila olnud . . . Ometi saab sellest juba wiisteist-
kümmend aastat tagasi . . . Kui ruttu aeg ometi,
mööda läheb . . . Mul oli kange tahtmine edasi püüda,
millegiks saada . . . Ja ma olen enesest mehe tei-
nud — — (jääb jälle mõtlesse). Kuid siiski : lapsepõlv
oli ilus aeg, nagu imekaunis muinasjutt . . .

2. etendus.

J a a n (tuleb aeglaselt ja hooletult taarutades ning wi-
let läües, näeb siis Peetrit).

P e e t e r. Tere, külamees ! Kui sul aega on,
siis istu pingi pääle ja ajame mõne sõna mõistlikku
juttu.

J a a n. Tere tere ! Njast pole minusugusel
kunagi puudüst, aja poolest olen ma päris miljonär.

P e e t e r. Ma olen wõõras ja tahtsin niisa-
muti ühte ja teist küsida.

J a a n. (Istub teise pingi pääle Peetri wastu ja hak-
kab siis plotskit tegema). Kust poolt see wõõras herra siis
on ?

Peeter. Oige kangel. Kuid ma olen siin külas sündinud ja üleskasvanud.

Saan. Wõi nii. Oled nagu ikka tuttav, kuid mitte ei tule meelde, kus ma Teid enne olen näinud.

Peeter. Ma olin arwata wiieteistkümnne aasta eest siin talus seakarjus —

Saan (hargab äles ja hüüab). Mis! Siis oled sina ju see wäike Peeter, kes Wenemaale mõisa walitsejaks õppima läks. Tere tulemast, wana sõber (ulatab teisele kätt) kui sa enmast weel lubad nii nimetada.

Peeter (raputab südowlikult teise kätt). Mis-pärast mitte, Saan!

Saan. Tulid i'ka nagu tuttav ette, kuid ei teadnud sind siiski enam kuidagi ära tunda. Wõtte ka, kui kaua aega me enam teineteist ei ole näinud. Oled õige toredateks herraks muutunud, külap sul nüüd käsi ikka hästi läib?

Peeter. Sul on õigus, mul läib käsi kaunis hästi nii et mul waja ei ole puudust kannatada. Oma tööga jõubsin ma niipalju raha teenida, et Wenemaal ühe mõisa jain osta.

Saan. Siis oled, — olete pidin ütlema — päris mõisa herra. Arge pahaks pange, et ma nii —

Peeter. Jäta niisugune kõne, Saan. Raha ja rikkus ei ole minu hinge mitte suutnud tuumaks ja uhteks muuta, waid ma tunnen nüüd selgemalt kui kunagi enne, et raha lõrwaline, tähtsuseta asi on ja inimese hinge puhtus ja waimuharidus kõigesuuremaks waraks tulewad arwata. Palun sind, jäta see aupakkil toon ja pea mind nagu ennegi — sõbraks.

Saan (istub tagasi). Häameelega.

Peeter. Ma tulin nüüd oma koduküla waatama, sest siia ei jäänud muidu rahu. Ole hää mees ja jutusta, kuidas siis ka selle aja sees on elatud ja olnud. Aga kõigepäält kõnele, kuidas sul eneset ka läsi läib.

Ja an. Minu elust pole hääd jutustada midagi. Tead ju küll, misjugune ma olen: kõrtsis no rutamine, küllapoistega ümberwedelemine, pilli mängimine ja tüdrukute pääle jahti pidamine on minu kõigesuurem lõbu ja rõõm. Selle aja sees, kui sina nina-pidi raamatutes seisis ja ilmwõimatuid plaanisid haudsid, nagu muud inimesed ütlesid, selle aja sees loogerdasin mina niisamuti ja tegin wallatusi. Nagu sa mind näed, niisugune ma nüüd olen; üks kõrtsijoodik härmonikamängija, poiste ja tüdrukute paaripaneja, muud midagi.

Peeter. Wõi poiste ja tüdrukute paaripaneja. See on kah omaft kohast amet. Aga mispärast sa ise mõnda neitut ära ei wõta, aeg oleks selleks juba ammuugi läes.

Ja an. Ära räägi, kulla wennas, ära räägi. Ilmaski ei tee ma seda rumalast, mitte ilmaski. Niikaua kui mul weel täit aru pääs on, niikaua ei lasje ma ennast ühelgi tüdrukul altari ette meelitada.

Peeter. Tõesti! Pispärast siis?

Ja an. Witte ilmaski! Nad on kõik halwad, jüdameta, wastikud. Do, wa wennas, ma tunnen neid ju läbi ja läbi. Ma olen neid küllalt uurinud. Witte ilmaski ei tee ma seda lollust. Sa ei wõi arwatagi, kuidas ma neid põlgan.

Peeter. Seleta siis ometi mulle ka mispärast sa neid nii wihtad?

J a a n. Kui see sulle igaw ei ole, siis ma seletan. Waata: esimene asi mis mulle naisterahwaid wastumeelseteks teeb, on nende südameta, tundmusteta olef ja — raha himu. Do, sa ei wõi arwatagi, kuidas nad raha ja wara järele maiad on. Kaha eest wõib nende juures kõike saada, raha ja hää elu eest on iga naisterahwas walmis kõike müüma, oma hinge, teha, kõike —

P e e t e r (tõsiselt). Pea natuke, kinni wa sõber. See ei ole sugugui tõsi, mis sa sääl kõnelesid. Seda kõnelesid sa ainult wiha pärast. On küll kahjuks tõsi, et kõlbline elu meie kodumaal wäga langemas on, kuid ometi on enamjagu Eesti neidusid ja noorikuid ausad, puhtate elukommetega ja wooruslikult kaswata tud. Wõib olla, et sina halbade naisterahwastega oled kokku puutunud, aga ega sellepärast sinu otsus ometi kõikide naisterahwaste kohta õige ei ole.

J a a n (uaerab kibedalt). Hahaha! Kuula mis see puhas pois sääl räägib! Ma näen, sa ei ole naisterahwastega mujal kokku puutunud kui firikus ja pidudel. Ura tule siis minuga waidlema, kuna mina neid igas kohas ja seisulorras olen tundma õppinud. Sa arwad wist, et ma jõnni ja wiha pärast nii kõnelen?

P e e t e r. Seda ma arwan iüül.

J a a n. Et sid, wennas. Mina olen ka nendele järele jooksnud kui narr. Ma olen nende pärast päris lolle tütkka teinud. Kuid mida enam ma naisterahwaid tundma õppisin, seda enam hakkasin ma neid põlgama.

P e e t e r. See on ju kurb lugu.

J a a n. Ma õtsifin naisterehwast, kes ennast mitte raha eest ei müü, kuid ilmaasjata. Ma usun, et ma niisugust naisterahwast ilmas ei leiagi.

Peeter. Ära pahanda, et ma sulle vastu räägin, aga ma usun siiski, et nende seas ka häid ja woorusliki inimesi on.

Ja an. Võib uskuda kui tahad, mina küll seda enam ei suuda. Aga mis ma pidin küsima, kas sa oled juba abielus või ei ole?

Peeter. Ei ole. Ma ei leidnud Wenemaal kedagi, kes mulle oleks meeldinud. Soowiksin kodumaal ringi waadata, ehk leian siit omale meeldiwa ja tubli eluseltfiliise.

Ja an. Sinule oleks iga tüdruk walmis minema, ja oled ju rikas.

Peeter. Võib olla. Kuid ma ei soowiks sugugi niisuguse naisterahwaga kokku puutuda, kes mind mu waranduse pärast püüab ja mind petab.

Ja an. Tõepoolest, see oleks wastik.

Peeter. Kas tead, misugune tore mõte mul tuli? Teeme sedawiisi: ära kõnele kellegile, et ma rikas olen, waid räägi igaleühhele, kes küsib, et ma Wenemaal kustil piimawabrikus alam töömees olen, kolm rubla kuus palka saan ja nii ikka edasi. Sa saad ju aru. Sedawiisi on kõige hõlpsam neid tähelepanna ja uurida. Saab näha, kuidas mind siis mu kodukülas vastu wõetakse.

Ja an. Sedawiisi võib teha küll, kui sa tahad. Muudkui seda ma ütlen sulle küll juba ette ära, et niisugust naisterahwast, nagu sa otsid, ei leia sa siin külas ega terwes ilmas.

Peeter. Saame näha. Aga jutustata nüüd ka kuidas sinu pool see eluolu on ja kuidas inimesed elawad. Kas Noofi on juba mehel?

J a a n. Wõi mehel! Runas ta reo mehele sai! Kes sihulest wõtab! Wanaks tüdrukuks ifta jääb, muud midagi. Siin külas on ju hirmus palju mehi, kes abielusse astuda ei soowi, nagu minagi.

P e e t e r. Kus Miina nüüd on?

J a a n. Misugune Miina?

P e e t e r. Oh, minu endine taastarjane ja kooliõde ifta.

J a a n. Ah see. See on ju praegugi siin talus tüdrukus.

P e e t e r. Misugune inimene ta on?

J a a n. Misugune inimene? Misugune ta on, wagune ja mõistlik tütarlaps teine, ei kõnele palju, sellepärast peawad mõned teda tõsiselt. Aga seda ta ei ole, ta on ainult väga wagune ja tagasihoidlik tüdruk.

P e e t e r. Wõi sedawiisi! (Püstitõustes). Ma lähen siise, soowiksin oma wana peremeest teretada ja temaga juttu ajada. Ka sa tuleb ka?

J a a n. Lähen warsti, mul on siin enne veel ühte teist toimetada.

P e e t e r. Nägemiseni siis. (Läheb ära).

J a a n. Nägemiseni!

3. etendus.

J a a n (kõnnib edasi tagasi ja suitsetab wilkat). Ha-haha! Misugune kena lugu! Waene lambapääl! Ei oleks uskunud, muidu nii tark mees, Wenemaal omale suure waranduse kokku ajanud ja juudas teab mis veel, aga kui jutt naistesse puutub, on ta rumal

nagu pörsas. (Kõnnib jälle ja mõtleb). Aga fiiski, ta on nüüd hää järjel ja temast peetakse lugu, kuna mind juba minu seltsimehedki põlgama hakkawad. (Mibutab wihaselt ruskaid). Aga wota, ma tahan su õnnelikusse tilgakese lihwi poetada. Küll ma sulle näitan! Juba lapsest saadid peeti sinust enam lugu kui minust, sina olid tark, hää, mina rumal ja üleaneetu, Ei ole sugugi liig, kui sina ka natukene pettust ja mõrudust tunda saad . . . Wota wota —

4. etendus.

Roo si (tuleb ja hakkab kõrgilt terawa häälega rääkima). Mis sa ometi wedeled, wana laisworst, kas tõöst puudus on, et sa siin taarutad! Kas jälle kõrtsis käisid, wõi käisid õhtu oma Maali pool, wõi kuidas selle nimi on, kelle pool sa käid?

Saan (pilgutab kawalasti filmi ja astub teisele taarutades samm-sammult lähemale).

Roo si (taganeb eest ära ja hüüab põlglikult). Ara tee siin kedagi oma wigurit, waata kui ma ütlen isale, ta ajab siis su malgaga oma õuest wälja. Nii sugune! — — Wõi muidu jookseb minu järel, aga iga õhtu käib Maalit laisutamas.

Saan. Kuula nüüd, Roo si . . . ära ole kedagi nii kuri . . . mul on sulle wäga hää uudis teatada . . .

Roo si (endist wiisi põlglikult). Sihutesel weel mõni uudis wõi — — — Igawene logard! (Saab siis undishimuliseks ja hakkab): Mis uudis sul siis oli?

Saan. Muidu ma ei ütle, kui mulle ühe musu annad.

Koosi. Ara jampsi, ütle parem oma uudis ära, ruttu.

Saan. Kas lubad?

Koosi. Võid ju saada, aga uudis, ruttu, noh! —

Saan. Kas sa mäletad weel meie karjapoistest Peetrit?

Koosi. Kas seesama, kes ikka raamatuid luges ja niisuguseid taru jutte ajas. Mäletan väga hästi, aga mis sa sellest küsid?

Saan. Tema tuli täna siia.

Koosi. Tõesti! Mis ta siit tahab? Kas ta rikas on, kas ta ilus on? Ütle ruttu, oh! —

Saan. Ilus? Ma ütlen sulle, ilus kui pooljumal, just kui Kalewipoeg. Ja rikas ka, kole-rikas. Tal on Wenemaal mõisa ostetud.

Koosi (hakkab hüppama ja kilkab). Oh sa heldene aeg, wõi rikas ja ilus! Siis tuli ta mind wõtma jah, mind wõtma, oh sa taewake. (Jäab kähki jälle wagu ja küüb karlikult). Aga ehk on ta juba abielus?

Saan. Ei ole! Sellepärast ta just tuligi, et koduküllast omale teistpoolt wiia.

Koosi. Doh, siis ta wõtab mind, mispärast ta siis muidu kõigeesite siia tuli!? Sa taewake: mõisaomanik! Jah, mind, mind peab ta wõtma ja sina pead sääl juures mind aitama. Kas sa minust temale midagi kõnelesid? Kas sa kiitsid mind, et ma ilus, tark ja häa olen?

Saan. Ei olnud naisterahwastest juttu. Aga kuula weel midagi: tema on kole-rikas —

R o o s i. Oh ja heldeke, mind peab ta wõtma! —

J a a n — kuid ühtlasi ka hirmus weider mehike. Tema otsib omale abikaasat, kes talle armastuse, aga mitte raha ahnuse pärast lähets. Ta on nii jõukas, et talle see midagi ei tähenda, kas ta pruudil warandust on wõi mitte.

R o o s i. Sa heldeke!

J a a n. Küüd on ta väga kena plaani wälja mõtelnud, et omale hääd ja tublit naist otsida: ta tahab ennast siin waese töölisena wälja kuulutada. Pane aga tähele, ta räägib igaleühetele, et ta Wene-maal ühes piimawabrikus alam tööline on, kolm rubla kuus palka teenib ja nii ikka edasi, aga ära ja seda usu.

R o o s i. Ah, see on suurepäraline! Romanides tuleb ka nii ette, (hilkab jälle). Wind, mind, mind peab ta wõtma, ei tedagi muud! Ole terve Jaan, et sa mulle abiks lubad olla ja aita mind edaspidi ka, eks? (Astub poisi juurde ja paitab sellel palet). Ole nii hääd ja kuhu poiss, kas oled, Jaanikene! ?

J a a n. Küll ma olen! Ajame ta ilusti kotti, nii et ta ise ei märkagi. Tee nagu usufsid sina ta juttu, kui ta sulle oma waesusest kõneleb ja räägi kõiksugu tarku ja mõistlikka juttusid, tema armastab seda väga. Ütle et sa raamatuid armastad lugeda, et sa ennast häameelega edasi koolitada soowisid ja nii ikka edasi. Kõige päält kõnele talle muidugi seda, et sa kedagi meest ta raha pärast ei suudaks armastada. Ütle talle, et sa iialgi raha ei waranduse pärast abielusse ei astu. Noh, küll sa ise juba paremini oskad.

R o o s i. Sa muidugi, jäta see täiesti minu hoolets. Ah, ma olen nii rõõmus! Kui mehele saaks, ei oleks enam hirmu, et wanaks tüdrukuts jään. Huih! (Läheb hüpates ära).

5. etendus.

S a a n. Asi läheb toredesti. Koosist kõneldakse küll, et ta natuke fergats wõi lollakas olla, aga külap ta selle poisi sisse weab. Sellepääle on naised osawad kõit, olgu nad muidu mis nad on. (Kõnnib waihides edasi-tagasi ja räägib his jälle): Aga siiski — — ei tea midagi! Koosi on juba hästi wana, ilus ta ei ole ja — ferge-aruga on ta ifka ka. Ta wõib fergesti kõit selle asja ise ära riffuda. Ei tea nüüd, mis hääts nõuks r õtta? (Kõnnib jälle edasi-tagasi, küüab wiimaks): Ha! Nüüd ma tean, mis teha. Wätistiku talu rahwas or talle sugulased, wististi läheb ta warsti sinna ka. Lähen sinna ja annan Wätistiku Juulile ka asja teada, külap see tüdruk juba ostab. See tüdruk on kui nõel, selle ees ei pea ükski asi. Hahaha! (Sammub wõrawa poole). Noh, saame näha, mõisniku isand, misfuguse näo ja wiimati teed, kui sa omale Saaremäe wõi Wätistiku talust hää ja wooruulise perenaise kodu wiid. Haha! (Läheb ära).

6. etendus.

K o o s i ja **B e e t e r** (tulewad aeglaselt elumaja uksest wälja ja sammuvad pingi juurde).

K o o s i. Ah, kui ilus ilm täna on! Kui wagune ja selge. Ohtul oletas hää kaafikusse jalutama minna. (Istub). Istuge ometi. Teil ju aega on?

B e e t e r (istub). Tänan wäga.

K o o s i. Mispäraft teie ifka nii tõsine ja kurb olete? Kas teil Wenemaal mõni kallid neiu maha jäi wõi on teil muidu tuju halb?

B e e t e r. Mitte finnapolegi. Kuidas te sellepääle tulete?

R o o s i. Teie olete nii tõsine ja waike, nii et arwama peab, kui ei oleks Te millegagi rahul.

P e e t e r. Oh teaksite, ma olen wäga rõõmus, et jälle kodukülas wiibin. Iseäranis olen ma Teile tänulik, et mind nii lahkesti wastu wõtsite.

R o o s i (wiskab warjamata õrnad piskud Peetri pääle). See ei ole sugugi tänuwäärt. Kui te weel siin karjas käisite, olite päris oma lapse eest, kuidas wõisite siis nüüd teistfugust wastuwõtmist oodatagi. (Glawamalt). See on wäga häa, et te meile tulite. Ija on selleüle wäga rõõmus. Ta lubas pühapäewal Teie auks wäikele pidu ära pidada. Te jääte ometi weel mõneks ajaks meile, eks?

P e e t e r. Häameelega, kui lubate.

R o o s i. Ah, see on häa! (Küügib õrnalt, piilub wahel Peetri poole). Kas te mäletate weel kuidas me karjas ja koolis käisime? See oli ilus aeg. Mul oli hirmus lahju, kui te meilt lahkusite ja kaugele ilma läksite. Mäti mõtlesin, ei tea kus ta nüüd elab ja kuidas ta käsi peaks käima. Te oleks wõinud ometi wahel kirjutadagi.

P e e t e r (aeglaselt). Si tulnud seda nagu ettegi. (Waatab Roohi poole). Aga küll te olete selle aja sees kauniks neiuks sirgunud. Ma ei tundnud Teid esite äragi.

R o o s i. Mõtlesge ometi ka, kus see maailmatu pikk aeg, kus me teineteist ei ole näinud. Siis olime alles wäikesed lapsed.

P e e t e r (unistades). Ja nüüd oleme mõlemad selles wanaduses, kus paras aeg on abielusse astuda. Mina wotan naise ja teie lähete mehele.

R o o s i (naerab edwistades). Oh! (waatab Peetrile õrnalt ja kübelikult otse), Kes mind wõtab, ma ei ole ju ilus ega rikas.-

Peeter (wainustatult). Kes siis weel ilus on, kui Teie seda ei ole?! Teie olete ilus, wäga ilus ja ma pean oma koduküla noorimehi küll päris juhmideks pidama, et nad niisugust kaunist maasikat pole märganud ära näppida. Alles siis, kui mõni wõõras tuleb ja seda teeb, märkawat nad oma sõgedust, kuid siis on uba kõik hilja.

Koosi (häbelikult ja tafa). Mis te ometi niisugust juttu ajate. Te' ainult pilkate mind.

Peeter. Ei, Koosi, mul ei ole vähematti pilkamise himu ja Teid ei suudaks ma iganeski pilgata. Ma oleksin häameelega walmis ise oma sõnu täidesaatma, kuid — kuid ma tardan et ma — siisjetukkun. Kes tuleb niisugusele weriwaejele ja armetule töömehele, nagu mina olen. Ei keegi, ehk olgu siis mõni õige peratu sulanetiüdruf wõi lest naine.

Koosi. Ah, misuguseid imelikka juttusid Teie ajate! Teie tunnete wist ainult halbu naisterahwaid ja arwate siis, et kõik niisugused on. Siis Te eksite küll raskesti. Waadake näituseks mindki, mina olen kindlasti töötanud, mitte iialgi raha wõi waranduse pärast abielusse heita, waid ainult armastuse sunnil. Isa on mind küll mitu korda sundinud rikkaid kofilasi vastu wõtma, kuid — (Käbi ukse kuulnud Juuli heledat hüüel; Koosi! Koosi! Kus ja ometi oled?) Miind otsitakse, ma pean sisse minema. (Õige pahaselt): Ei tea, kes see peaks olema. (Tõuseb üles). Dodake, kuni ma tagasi tulen. (Käheb ära).

7. etendus.

Peeter (jääb pingi päüle istuma ja rüügib isenees pool waljusti). Küll on selle maanurga elanikud sellest saadik

imelikuks muutunud, kui ma siit ära läksin. Ma rääkisin Saaremäe peremehele ja Mätistiku Andres'ele, et ma waene kui kiriku rott olen, aga sellest hoolimata wõetakse mind nagu mõnda auwõõrast wõi oodatud külalist lahkesti vastu. Tüdrukud on minu pärast otse kui arust ära. Ei tea, kas siin iga hulgust ja wanderfelli nii hästi vastu wõetakse? . . . Siis on siin külas ju päris paradiis maa pääl. Ei oleks uskunud, et Roosist nii mõistlik, wiisakas ja karste tüdruk on saanud; kui ma siin alles karjas käisin, oli ta uhke ja riikas ning ajas külapoistega ümber. Nüüd aga on ta läbi mõistlik tüdruk. Oh Jaan, kuhu jääwad nüüd sinu jutud ja arwamised . . . Rahju et Roosi juba nii wana on, ta on minust wist kolm aastat wanem. Aga mis see teeb! Päris kena naisute jaoks temast. Aga Miina! . . . see on ikka weel niisamasugune alandlik ja tasane tüdruk, nagu ta ennegi oli. Aga kui ilusaks ja kauniks neiuks ta on sirgunud . . . ei tahtnud esite tõepoolest teda äragi tunda. Kuidas ta argelt mind teretas ja mulle oma suurte sügawate finisilmadega otša waatas . . . (Istub natuke aega vaikides, kargab äkitselt üles, hingab sügawalt, waatab ükshilmi enese ette maha, raputab äkitselt pääga ja hüüab) Ei! Ma ei wõta siit kedagi, ma ei astugi abielusse! Elutsajaks jään wanapoisiks . . . juba homme sõidan siit ära! . . . (Sammub äritatult edasitagasi. Elumajas kuulduw nke juures neiu hõne hüäl. Peter kargab ülesse ja waatab otstides ümberingi). Mende lobisewate plikadega ei soowiks ma küll enam ühegi hinna eest seltsida. Kui kuhugile ära põgeneda jaoks. (Poeb kuhugile nke taha wõtawa wõi pöõsa warjule wõi mujale warjulisesse kohta).

S. etendus.

Roosi. Suuli.

Roosi. Ära läinud juba. Tal läks wist igawaks mind oodata. Roh, ega sellest suurt wiga pole

meil on ju kahetsegi kah hää juttu wasta (Istwad pingi pätle. Tuuli wõtab, näputöö, heegeldamise wõi sukakudumise kätte ja hakkab waihtides töötama). Kas tema teiepool käis, Tuuli?

Tuuli. Mis sugune tema?

Rooſi. Noh, Peeter ilka. Meie endine karjapoiss.

Tuuli. Muidugi käis.

Rooſi. Mis ta kõneles ka? Eks ole tõsi, ta on tore poiss.

Tuuli. Muidugi on ta tore poiss. Ei kõnele nüüd iseäralikku midagi. Ujas niisamati juttu, kui kunagi sugulane. Tema — (Tema tahab midagi ütelda, kuid jätab siis lause pooleli ja kumardab töö kohale).

Rooſi. Mis Sa tahtsid ütelda, Tuuli?

Tuuli. Kas seda maksab sulle üteldagi?

Rooſi. Ütle ilka Tuulilene, koolilõelene. Mis Sa minust piinad? Kas temast midagi tahtsid kõnelda?

Tuuli. (haugutades) Temast? (Ühkelt) Muidugi temast. (Pilkawalt). Ära looda, ega ta sind ei wõta. Kui tal täit aru weel pääs on, ei lase ta ennast niisugusel wana tüdrukureol kui sina oled, ära meelita.

Rooſi. Niipalju sa teadki, õeke (Aerab).

Tuuli. Tean mis ma tean, kuid niipalju ma tean küll et Sina Peetrit ei saa. Tal on minu pärast juba kõik ära kõneldud ja asi on peaaegu niisugusesti kui kindel.

Rooſi (kõneleb püsti). Waletad, häbemata! Mind wõtab ta! Praegu kõnelesime sellest ja kui sind maita just parajasti esitama ei oleks tulnud, oleks meie wahel nüüd kõik juba küps olnud.

Juuli (hõuseb ka püsti). Kelleks Sa mind õige pead, et Sa mind niisuguse lapsiku labaga narri-
ma tuled? Kas Sa mind ka lollakaks pead mõi? Ma ütlesin sulle juba, et Sind ei mõta keegi muu kui mõni niisama sugune põrunud pääga, nagu Sa isegi oled.

Koosi. Keda sa sõimad!? Kuidas sa tohid minu peigmeest ära meelitada!?

Juuli. Peigmees! (Alaerab pilkavalt). Hahaha! Koosi, ära ennast wälja naerda lasse. Niisugusel nagu Sina oled, on ka peigmees. Hahaha! Mõib olla, et ta Sind narrib mõi ütles ta sulle wiisakuse pärast lahkemaid sõnu, mida Sina armastuse awalduseks pidasid. Hahaha! Kui ta tobulülas nii mõõras ei oleks ja Sinu tempust teaks, ei räägiks ta Sinuga enam mitte sõnagi.

Koosi (waljusti). Häbemata!

Juuli (põlastawalt). Palun Sind, ära liienda nii waljusti.

Koosi. Häbemata kirwa! Tahad minust peigmeest ära meelitada.

Juuli (terawa häälega tigidalt). Kes on kirwa? Ah mina?!. Kas minu pool käiwad külapoisid nii nagu sina neid alati wastu mõtad? Mis!?

Koosi (pilkavalt). Ei seda Sa ei tee, Sa toimetad niisuguseid asju ainult salaja pimeduse katte all nii et keegi teada ei saa. Sa edwistad ainult rikaste poistega. . . juba ma Sind tean, alatu. . .

Juuli. Keda sa teotad!

Koosi. Kelle käest sa peigmehe püüad ära meelitada!

Juuli (põlastawalt naerdes). Niisugusel ta peigmees! (Naerab). Hahaha!

Koosi. Juuli kui Sul weel wähegi au ja häbitundmuft on, siis jäta minu peigmees rahule,

Juuli. Kas sa hulluks oled läinud wõi. Mina pean Peetri Sulle jätma, kellel Wenemaal mõisa on?

Koosi. Kes Sulle seda kõike seletas?

Juuli. Mis see sinusse puudub?!

9. etendus.

Juuli. Koosi. Peeter.

Peeter (tuleb tasakest oma peidukohast välja, läheb kiilides ukse poole ja teeb nagu oleks ta praegu säält tulnud).

Koosi. Sa pead mulle üttelema, kes Sulle kõneles, et Peetrit Wenemaal mõisa ja palju warandust on. See kõik on wale.

Juuli. Wõi wale! Kui see wale on, mis Sa sellest poifist siis nii piüüad? (Näeb siis korraga Peetrit ja lausub sellele õrualt). Ah Sina, Peeter. Ei näinudki, kudas Sa tulid.

Peeter. Jah, mina! Ma pean teile tunnistama et ma wastutahtmist teie juturajamise päättkuulajaks olin. Urge seda mulle pahaks pange. Ma näen teie olete minu üle täiesti walearwamisel. Et tüli teie wahel lõpetada, tahan ma teile tõde awalbada. See ei ole tõsi, et mina Wenemaal rikas kohaomanik olen, ma olin sääl lihtne ja waene tööline ja tulin nüüd igatsusest kodumaa järele tagasi, et siin rahulikult elada ja ausa tööga oma igapäewast leiba teenida. Mul on moonamehe koht Palupera mõisas juba walmis kuulatud, saan kahesajakümmend rubla rahapalka ja

arwata kümme wacka wilja aastas. Kuid säääl nõutakse ka tingimata, et noormees abielus peab olema, wallalisi inimesi ei wõeta wastu. Naine peab mõisa karja rawitsema; nurmel sõnnikut laotamas, heina tegemas kaima ja muud niisuguseid töösid tegema. Müüd on teil siis ausad neiu d täieline wabadus oma südamehääle järele walida. Kas on kumbki Teist walmis minuga tehmust ja wiletsust ja rasket tööd jagama, armastuse pärast minu wastu?

K o o s i. Siis on see ometi tõsi, mis te enne rääkisite?

P e e t e r. Tõesti tõsi! Jaan on ainult üle-
anetuse ja koeruse pärast niisugust muinasjuttu minu
suurest warandusest westnud.

J u u l i. Tule, Koo si. Lähme ära.

K o o s i. Lähme jah (Peetrile) Ratsu, et Sa
enam oma jalga meie talusse ei too. Täiwannus niisugune
(Kähewad ukse poole).

J u u l i. Mine waestemajasse, säääl on üks
wana lombak-keet. Sellel on kange hinu mehele
minna, ehk saate sellega kaupa.

K o o s i. Niisugune näljarott ja tahab ka naist
wõtta. (Kähewad naerdes ära).

10. etendus.

P e e t e r.

P e e t e r (hõnnib edasi tagasi ja räägib waljusti ja wihaselt).
Ah, kuidas mu süda täis on! Puruks teeks ma kõik
maailmas. Kohe täna lähen ma siit ära. Täewale
tänu, et ma alles õigel ajal osalt arusaama hakkasin.
(täab waga semaks). Ainult Wiinaga soowiksin ma enne
weel rääkida, teda ainult nähagi . . . Ah . . .

11. etendus.

Peeter. Miina.

Miina (tuleb lauldes uksest wälja, panged paaripuudega ülal, paneb panged maha, näeb siis Peetrit ja sõnub sellele lihtsalt, ilma erutuseta ja loomuliku häälega). Ah, Teie siin. Ma mõtlesin et Teie Mäetalus olete.

Peeter (sammub Miinale lähemale ja jääb tema ees seisma). Ei. Ma ei käinud sääl ja ei lähegi enam kunagi sinna. Veel täna sõidan ma ära.

Miina (kõhkudes). Tõesti! Te lubasite ju mõneks ajaks veel siia jääda.

Peeter. Ma lubasin küll, kuid nüüd on niisugused juhtumised ettetulnud, mis wõimataks teewad, kauemini siia jääda.

Miina. Sellest on wäga kahju. Ja kuidas Rõõsi selle üle kurwastama saab. Ta lootis ju nii wäga teie pääle ja ütles, et Teie olla lubanud teda ära wõtta.

Peeter. See on wale, mina ei ole millasti lubanud teda ära wõtta ja mul ei ole kunagi niisugust mõtet olnudki.

Miina. Tõesti!? See kurwastab teda wist wäga.

Peeter. Ei usu. Praegu alles jõudsin ma kohutawale selgusele, et ta mind ainult mu waranduse pärast püüdis ja kui ta kuulis, et ma waene puupaljas tööline olen Palupera mõisasse moonakaks tahan minna, keelas ta mul koguni ära, nende majasse oma jalga tõsta.

Miina. See oli temast wäga ineti . . . ma ei oleks temast seda iialgi uskunud. (Jääb siis segaseks ja teeb weepangedega tegemist).

Beeter (õrnalt, mehise tooniga). Miina, kas Teil siis minu jaoks sugugi aega ei ole, päälegi nüüd kui me warsti wõib olla igawesti lahkume. (Mõttab Miina kätest kinni ja tõmbab teda hellalt kehet näitelawa ja räägib mehisel, tõhjel toonil edasi). Miina enne kui me lahkume, pean ma Teiega mõne tõhise sõna rääkima. Tuba sellest saadil kui me tahetesi karjas käisime, olid minu tundmused Teie wastu hoopis teistsugused kui ühegi teise naisterahwa wastu. Teie awaldasite minu pääle nii imelift mõju ja mul oli Teie lähedal hää ja armas wiibida. See tundmus Teie wastu on terwe eluaeg edasi kestnud ja ma ei ole millaski ennaft jellest wabastada suutnud. Alati heljus Teie kaunis, kallis kaju waimufilmade ees ja mind täitis ühtelugu mõte, ei tea kuidas ta nüüd elab ja kas ta enam minu pääle mõtlebki? Iseäranis piinas mind mõte, et Te mind ei sall, mõnda teist meest armastate. Kuid ma lootsin ikka . . . et Te mind ei unusta, nagu mina Teidki ei suutnud unustada. Nüüd on siis wiimaks ometi see õnnelik filmapilt kätte jõudnud, kus ma Teie käest küsida tohin: Miina, kas Teie ei soowi ühes minuga elust läbirännata, kas Teie tahate mulle naiseks tulla?

Miina (häbelikult). Jah, aga —

Beeter (hõiskab). Miina! (Langevad üksteise kaenlasse). Minu armas Miina! Ei ole jääb enam mingit „agad,“ Sinust saab minu armas, wäike naine.

Miina. — aga ma olen waene, mul ei ole wähematti warandust hinge pääl.

Beeter (naerab õnnelikult). Nagu minulgi seda oletas. Et nüüd ole wanafõna tõsi, et iga pott leiab omale kohase kaane. Kuid Sa eksid, Miina, üks suur warandus on Sul ometi, mida paljudel muudel neidudel ei ole: puhas ja rikumata hing. Ja see on enam wäärt kui suur rahaline warandus. Ja kuule weel,

Miina, see ei ole sugugi tõsi, mis ma oma waesusest kõnelesin, ma olen oma hoolsa töö ja teenistuse läbi Wenemaal launis rohkesti warandust ja ühe mõisa jõudnud omandada. Kuid selgemini kui kunagi enne tunnen ma üüüd, et raha ja wara ülsinda inimesele õnne ei suuda luua, waid ainult puhas südametunnistus ja õnnelik armastus.

12. etendus.

Ja an (tuleb omal hooletamal wiisil laarutades ja trallitab).

Oh oleks mul ma'ia ja natuke raha,
Siis wõtaksin naise ja armastaks teda.

(Aäeb siis Peetrit ja Miinat ja jääb hokkunuult, küed ripakile waktina ja teeb niisuguse ehmatanud ja lollaka näo, et publikum tingimata naerma peab hokkama).

Peeter (säeb Miina lahti ja ostub Jaani poole).
Ja h, wahi aga nüüd, **Ja an**. See ehmatab sind wiist küll wäga, et asi hoopis teistmoodi on läinud kui sina tahtsid. Sa plaanitsesid minu wastu küll halba, kuid saatuse käsi pööras selle kõit hääks, sellepärast annan ma sulle andeks. Ma annan ka sulle nõu, edaspidi mõistlikult elama hakata ja tubli naine wõtta, kes sind waul hoiab.

Ja an. Ei, seda ma ei tee ilmaški.

Peeter. Tee seda, ja sa saad mind ükstord weel selle hää nõu eest tänama. Sa meie pulma pead ka tulema, pilli mängima (Langeb Miinale jälle haenlasse **Ja an** waatab seda ikka hokkunuult ta nõutalt päält).

(Eestiie).

2 50

99/179



Ar 923

Toom